ב א מיי' פ"י מהלכות ברכות הלכה ט סמג

עשין כו טוש"ע או"ח סי

שם סעיף ב:

ב ד מוש"ע שם סעיף ג:

בג ד טומיע שם טעיף ג. בג ה מיי שם טומיע שם וסי ריח סעיף ז: בד ו טומיע או״ח סימן רכד קטומיע או״ח סימן

תורה אור השלם

ו. עֲטִישֹׁתָיו תָּהֶל אוֹר. וְעֵינָיו בְּעַפְעַפֵּי שָׁחַר:

2. בְּזֵעַת אַפֶּיךְּ תֹּאבֵל לֶחֶם עד שוּבְךָּ אֶל הָאֲדָמָה כִּי מִמֶּנָה לְקָּחְתָּ כִּי עָפֶר אַתָּה

3. מהר צעה להפתח ולא

נ. בְּנֵהֵ בְּצֶּחֹלְלְתְּבְּנְנֵחְלְלֹא יָמוּת לַשְׁחַת וְלֹא יֶחְסַר 4. וַיִיְ חָפֵּץ דַּבְּאוֹ הֶחֶלִי אִם 4. וַיִיְ חָפֵּץ דַּבְּאוֹ הֶחֶלִי אִם

תַשִּׁים אָשָׁם נַפְשׁוֹ יִרְאָה

ואַל עַפַר תַשוב:

איוב מא

בראשית ג יט

מסורת הש"ם

לשיל נה: וקל"ע],ולעיל נה: וקל"ע],ולדר"ג פ"מ וע"ש],

ג) ובחדר"ג מ"מ הי"ג ליחה

וקפופאן, ו) לעיל מד: ע"ג

כט., ז) ולעיל מ.ז. ק) וע"ג

יא. וכט.], ש) [בכל הספרים יא. וכט.], ש) [בכל הספרים ותקונים כתיב גיים והקרי גוים ומלוה להסביר], י) [עי'

תו' ע"ג יא. ד"ה לנון], כ) [תוספתא פ"ו ה"ד],

ל) ולעיל נו.ן, מ) ועי׳

גליון הש"ם

גם' כל מיני עופות. עי' נדה דף כ"ג ע"א נתו' ד"ה קריא שהי' להם גירסא אחרת כאן:

הרואה מרקודים. בתוספתא תנן במקום מרקולים דהכא עבודת השכים. העומד ממטתו ונפל לו פסוק בפיו: שיר השירים. כולו

פירש ר"י לא ידענא אמאי נקט מרחולים יותר משאר עבודת כוכבים. ונראה לי דא"ל לברך רק במקום שבונים עכו"ם או שהועמדה שם מחדש ולכך נקט מרקולים שרוגמין בה אבנים בכל יום והוי כמגדל עכו"ם אבל לא על עכו"ם קבועה שם מקודם ובירושלמי יש נעקרה עכו"ם ממחום אחד ונתנה למקום אחר במקום שנתנה אומר ברוך שנתן ארך אפים לעוברי רלונו ובמקום שנעקרה אומר ברוך

זֶרע יַאָריף יָנִיים וְחַפֶּץ יְיָ בְּיִדוֹ יִצְלָח: ישעיהו נג י בָּיד יִצְלָח: ישעיהו נג י וְאָשְׁקוֹט יָשְׁנְתִּי אָז יְנִּנִּח וְאָשְׁקוֹט יָשְׁנְתִּי אָז יְנִנִּחּ י. 6. אַדנִי עַלֵיהֵם יִחִיוּ וּלְכַל 6. אַדְנְי עֵכְיוֹם יְחִיּה וּלְכְּלֹ בְּהֶן הַיִּי רוּחי וְתַחֲלִימֵנִי וְהַחַיַנִי: ישעיהו לח טז
7. וְיֹאמֶר יְיִ לְהַ שְׁנֵי גוֹיִם בְּבְטְנַף וּשְׁנֵי לְאֻמִים מִמִּעִיף יִפְּרֵדוּ וּלְאם מִלְאם יֶאֱמִץ ירב יעבד צעיר: רראשים רה רו

בראשית כה כג 8. כִּי אָז אָהְפּׂךְּ אֶל עַמִּים שָּׁפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻּלְם בְּשֵׁם יִיְ לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אָחָד: צפניה ג ט 9. ושמתיה למורש קפד

רבינו חננאל

פי׳ גודגדניות הן הינדקוקי. יבסוף גדגדניות הינדקוקי, ולשון ישמעאל הן, והן עשב שאוכלין הגמלים ולא יאכל אותם אדם אלא ע״י הדחק. וכפניות. הז דקלים ידועים עשרה דברים מחזירין את אחד, זה אנטונינוס ורבי, שלא פסק משולחנם לא חזרת ולא קישות, קשואים קטנים, ולא צנון].

רב ניסים גאון

הרואה ר' עקיבא בחלומו יצפה לחסידות. אית בפרק כל ישראל יש להן . חלק (דף קי) שנא' אספו לי חסידי אלו ר׳ עקיבא וחבריו . שמסרו נפשם לזביחה על אמר רבה בר בר חנה שבקה ר' עקיבא לחסידותיה: הרואה ר' אלעזר בן עזריה יצפה לחכמה לפי שנתמנה ג) אמר ר' יהושע עליו אין . דור יתום שר׳ אלעזר בז . עזריה שרוי בתוכו ואמרו עוריה שחרי בונוכו ואמוד בשבחו (גימין דף סז) ר' אלעזר בן עזריה קופה של בשמים כלומר שהיה מאסף החכמות ומסדר אותם ושנינו (חומה דף ממ*י*) אותם ושנים (מוסו דף מס) משמת ראב"ע בטלה עטרת החכמים ואע"פ שר"ע הגיע למעלה יתירה וגדולה

כוכבים וא"כ לאו דוקא מרקולים אלא לפי שבמקומו של יראת שמים וחבת המקום בלב כל ישראל: רבי ישמעאל בן אלישע. מנא היו עובדים לה ועתה אין אנו רגילים לברך לפי שאנו רואים מהרוגי מלכות היה והפשיטו עור קרקפתו בחייו: **חוץ מן הפיל** אותה בכל יום וכל הנך הרואים אמרו לעיל דהוי משלשים יום והקוף והקפוד. שמשונין במראיהן. קפוד חיה שדומה לקוף ויש

לשלשים יום: **הרואה** מרקודים.

שעקר עכו״ם מן המקום הזה: הרואה

יצפה לחכמה קינות ידאג מן הפורענות הרואה מגלת אסתר גם נעשה לו שלשה חכמים הם הרואה רבי בחלום יצפה לחכמה ראב"ע יצפה לעשירות רבי ישמעאל בן אלישע ידאג מן הפורענות שלשה תלמידי חכמים הם הרואה בן עזאי בחלום יצפה לחסידות בן זומא יצפה לחכמה אחר ידאג מן הפורענות כל מיני חיות יפות לחלום חוץ מן הפיל והקוף והקפוד והאמר מר הרואה ייפיל בחלום פלא נעשה לו לא קשיא הא דמסרג הא דלא מסרג כל מיני מתכת יפין לחלום חוץ ממר פסל וקרדום והני מילי דחונהו בקתייהו כל מיני פירות יפין לחלום חוץ מפגי תמרה כל מיני ירקות יפין לחלום חוץ מראשי לפתות והאמר רב לא איעתרי עד דחזאי ראשי לפתות כי חזא בכנייהו חזא כל מיני צבעונין יפין לחלום חוץ מן התכלת ∘כל מיני עופות יפין לחלום חוץ מן ∘קריא וקפופא וקורפראי: [הגו"ף הגו"ף מעי"ן משיבי"ן ומרחיבי"ן סימן]: ג' נכנסין לגוף ואין הגוף נהנה מהן גודגדניות וכפניות ופגי תמרה שלשה אין נכנסין לגוף והגוף נהנה מהן אלו הן רחיצה וסיכה ותשמיש שלשה מעין העולם הבא אלו הן שבת שמש ותשמיש תשמיש דמאי אילימא תשמיש הממה הא מכחש כחיש אלא תשמיש נקבים שלשה משיבין דעתו של אדם אלו הן קול ומראה וריח שלשה מרחיבין דעתו של אדם אלו הן דירה נאה ואשה נאה וכלים נאים: [חמש"ה ושש"ה ועשר"ה סימן]: חמשה אחר מששים אלו הן אש דכש ושבת ושינה וחלום אש אחר מששים לגיהנם דבש אחד מששים למן שבת אחד מששים לעולם הבא שינה אחד מששים למיתה חלום אחד מששים לנבואה ששה דברים סימן יפה לחולה אלו הן עמוש זיעה שלשול קרי ושינה וחלום עמוש דכתיב עמישותיו תהל אור זיעה דכתיב בזעת אפיך תאכל לחם שלשול דכתיב ימהר צועה להפתח ולא ימות לשחת קרי דכתיב ייראה זרע יאריך ימים שינה דכתיב זישנתי אז ינוח לי חלום דכתיב ותחלימני

והחייני יששה דברים מרפאין את החולה מחליו ורפואתו רפואה אלו

הן כרוב ותרדין וסיסין יבשין וקיבה והרת ויותרת הכבד וי"א אף דגים קמנים ולא "עוד אלא שדגים קמנים מפרין ומברין כל גופו של אדם עשרה דברים מחזירין את החולה לחליו וחליו קשה אלו הן האוכל

בשר שור בשר שמן בשר צלי בשר צפרים וביצה צלויה ותגלחת ושחלים והחלב והגבינה והמרחץ

וי"א אף אגוזים וי"א אף קשואים תנא דבי ר' ישמעאל ∘למה נקרא שמן קשואים מפני שהן קשים לגוף כחרבות איני והכתיב יויאמר ה' לה שני גוים בבמנך שאל תקרי גוים אלא גיים וא"ר יהודה

אמר רב אלו אנמונינוס יורבי שלא פסק משלחנם לא צנון ולא חזרת ולא קשואין לא בימות החמה ולא בימות הגשמים לא קשיא הא ברברבי הא בזומרי ת"ר מת בבית שלום בבית אכל ושתה בבית

סימו יפה לבית נטל כלים מן הבית סימן רע לבית תרגמא רב פפא במסאגא וסגדלא כל דשקיל

שכבא מעלי בר ממסאנא וסנדלא כל דיהיב שכבא מעלי בר מעפרא וחרדלא: מקום שנעקרה ממנו

עבודת גלולים: תנו רבגן סאהרואה מרקולים אומר ברוך שנתן ארך אפים לעוברי רצונו ימקום שנעקרה

ממנו עבודת כוכבים אומר ברוך שעקר עכו"ם מארצנו וכשם שנעקרה ממקום זה כן תעקר מכל מקומות ישראל והשב לב עובדיהם לעבדך ובח"ל אין צריך לומר והשב לב עובדיהם לעבדך מפני שרובה עובדי כוכבים ירשב"א אומר אף בחוץ לארץ צריך לומר כן מפני שעתידים להתגייר שנאמר אז אהפוך אל עמים

שפה ברורה דרש רב המנונא יהרואה בבל הרשעה צריך לברך חמש ברכות ראה בבל אומר ברוך שהחריב בבל הרשעה ראה ביתו של נבוכדנצר אומר ברוך שהחריב ביתו של נבוכדנצר הרשע יראה גוב של אריות או כבשן האש אומר ברוך שעשה נסים ו-1 לאבותינו במקום הזה ראה מרקולים אומר

ברוך שנתן ארך אפים לעוברי רצונו יראה מקום שנוטלין ממנו עפר אומר ברוך אומר ועושה גוזר ומקיים רבא כי הוה חזי חמרי דשקלי עפרא מריף להו ידא על גבייהו ואמר רהומו צדיקי למעבד רעותא דמרייכו

מר בריה דרבינא כי הוה מטי לבבל הוה שקיל עפרא בסודריה ושדי לברא לקיים מה שנא' יוטאטאתיה

במטאטא השמד אמר רב אשי אנא הא דרב המנונא לא שמיע לי אלא מדעתאי בריכתינהו לכולהו

השירים בחלום יצפה לחסידות קהלת

#אמר רבי יוחגן השכים ונפל פסוק לתוך פיו הרי זה נבואה קטנה תנו רבנן ישלשה מלכים הם הרואה דוד בחלום יצפה לחסירות שלמה יצפה לחכמה אחאב ידאג מן הפורענות ג' נביאים הם הרואה ספר מלכים יצפה לגדולה מיחזקאל יצפה לחכמה ישעיה וא יצפה לנחמה ירמיה ידאג מן הפורענות שלשה כתובים גדולים הם הרואה ספר תהלים יצפה לחסידות משלי יצפה לחכמה איוב ידאג מן הפורענות שלשה כתובים קטנים הם הרואה שיר

שראויין למלאכתן לחבל ולהשחית: פגי המרה. שלא בשלו כל נרכן: בכנייהו. במחובר אבל בתלוש סימן הוא למכות כדפשר ליה 0 בר הדיא לרבא קולפי בלעת: מכלת. ירוק הוא ומי שפניו ירוקים חולה הואש: קריא. יבנ"ץ: קפופא. לואיט"א בלע"ו ויש לה לסתות כלחיי אדם לפיכך הן מגונים: קורפראי. טלפ״א: גודגדניות. לירתי"ם: לפניות. מין . תמרים רעים: **שמש.** חמה זורחת: קול. של מיני זמר או קול ערב של השה: עטוש. השטרנוד"ר: מהר לועה. מי שלריך להריק מעיו. הרקת כלי נקראת לעיה שנאמר (ירמיה מח) ושלחתי לו לועים ולעוהו וכליו יריקו במואב כתיב: ותחלימני והחייני. בחזקיה כחיב: חרדין. בלי"ץ: מי סיסין. בשול פוליאו"ל: והרח. וידלייר"א שהשליל בתוכה: יותרת הכבד. אייבר"ש של בהמה: ומברין. לשון בריאות: וסגלחם. אם מגלח: זוטרי. יפין: מסאנא וסנדלת. סימן יולתי חוץ הות שמולית אחרים מן הבית: עפרא. סימן הוא שרמז להם קבורה: לב עובדיהם. על פושעי ישראל מתפלל: כבשן של אש. חפירה שהוסק בה כבשנם של חנניה מישאל ועזריה:

מקום שנוטלין ממנו עפר. מקום יש

בבבל שחין בהמה יולחה משם חם

אין נותנים עליה עפר מעפר המקום

והוא סימן השמד ומקללותיה של

בבל היא. וביסוד מהר"ר יצחק ראיתי

שנוטלים משם עפר לטיט לבניני

המקום. וסוף סוף אותו מקום אין בו

ישוב ולא זרע ולא נטיעה: גוור ומקיים. שגזר להשמידה וקיים:

נתהללה

לה זנב ארוך ושמה מרטינ"א: דמסרג. אוכף על גביו. וי"א נמון

באפסר: חוץ ממר. פשו"ר בלע"ו:

פסל. דוליייר: דחונהו בקתייהו.

הגהות הגר"א

[א] גמ' (ישעי' ילפה לנחמה) חא"מ: [ב] שם שעשה נסים לאבוחינו. נ"ל ללדיהים י

לעזי רש"י

מרטינ"א [מרטרינ"א]. נמייה. פשו"ר [פושוי"ר]. מעדר. דוליי"ר [דולידויר"א]. מעצד מעין גרזן). יבנ"ץ. סוג של ינשוף. צואיט"א. ינשוף. טלפ״א. חולד. ינשוף. טלפ״א. חולד. צירתי״ש [צירישי״ש]. דובדבנים. אשטרנוד״ר [אישטירנודי״ר]. עיטוט בלי"ץ. סלק. פוליאו"ל [פוליו"ל]. מנתה (צמח). [פוליו ל]. ממנה (במה). וידלייר"א [וידילור"א] רחם (של חיה). אייבר"ש רחם (של חיה). אייבר [איברי"ש]. סרעפת.

מוסף רש"י

וסיסין. תבשיל של פוליאו"ל (דעיד מד:) או: פוליאו"ל יבש שורה במים ושותה (ע"ז כט:). והרת. ולדור"א שהולד נוצר כר (קעיק שם) סו. לחתה על בהתה (ע"ז שם). ויותרת הכבד. טרפשא דכבדא עקורין אייבר"ע (לעיל שם ווע"ז שם). ושחלים. מין מאכל (גימיו וד). שני גרים. מחכל (גיטין נה). שבי אורב. גייס כתיב וקריען גויס (ע"ז יא.) אנטונינוס ורבי. זה כל מעשו וזה כל מיעקב (שם).

רב ניםים גאוז (המשר)

ואפשר שחסידותו היתה תירה על חכמתו ולפיכד י הוא משוכח בחסידות: בצרות וגזירות ומלחמות בסוף זמן בית שני וכבר בפ' הניזקין (גיטין דף נח) מעשה בר׳ יהושע בן חנניה שהלך לכרך גדול של רומי אמרו לו תינוק אחד יש בבית הסוהר כו׳ אמרו בבית הסוהר כו' אמרו לא זו משם עד שפדאו בממון הרבה לא היו ימים מועטים עד שהורה הוראה בישראל ומנו ר׳ ישמעאל אליווט ואימא רמות כדאמרי׳ בפ׳ מאימתי קורין (דף ז) תניא אמר ר׳ ישמעאל אמר ר' ישמעאל בן אלישע פעם אחת נכנסתי לבית כד"ר הבית נהרג עם רבן שמעון בן גמליאל דתניא במכילתא . דר׳ ישמעאל כשנהרג ר׳ שמעון ור׳ ישמעאל

שאילו טובה עחידה לבא בדורנו בתחלה לא היו מקבלין אותה אלא רבן שמעון ור' ישמעאל ועכשיו גלוי לפני מי שאמר והיה העולם שפורענות גדולה עתידה לבוא בדורנו ונסתלקו אלו מבינותינו שנא' (ישעיה 10 הצדיק אבד וגר' ובפ' עגלה ערופה דמס' סוטה (דף מו) ובפ' דיני ממונות דתחלת סנהדרי' (דף יא) אמרי' ת"ר משמתו

בחכמה שאפי׳ משה רבינו כשהראהו הקב״ה דורות העתידין כשראה את ר׳ עקיבא אמר לפני הקב״ה רבש״ע יש לך אדם כזה ואתה נותן תורה ע"י כמפורש בפ" הקומץ את המנחה (מנחות ד' כט) מיהו לא התחיל ללמוד ולגרוס עד שהיה בן מ" שנה כמו שאמרו (נשלהי ספרי) ר" עקיבא למד תורה בן מ" שנה ושימש את החכמים מ" שנה